

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har hemställt om yttrande från övriga utskott samt EU-nämnden om EU-frågornas behandling i riksdagen. Som underlag för yttrandena har överlämnats en PM upprättad inom konstitutionsutskottets kansli med frågor till utskotten och EU-nämnden. Socialutskottet har beslutat avge yttrande och får anföra följande.

Utskottet

Inledning

Utskottet tog vid ett sammanträffande med den dåvarande socialministern Ingela Thalén i januari 1995 de första kontakterna med Socialdepartementet för att skaffa erforderlig information om vilka frågor som behandlades inom EU på utskottets område och vilka av dessa som var aktuella i ministerrådet. Vid två tillfällen därefter under 1995, i mars och i oktober, har företrädare för Socialdepartementet, bl.a. den ansvariga statssekreteraren kallats till utskottet för att redovisa utvecklingen inom EU och de EU-frågor, som då var aktuella inom departementet. Vid båda tillfällena medverkade även ministern för sociala frågor vid Sveriges ständiga representation i Bryssel.

En utskottsdelegation bestående av elva ledamöter och två tjänstemän har i mitten av april gjort ett tvådagarsbesök i Bryssel. Studiebesöket inleddes på Sveriges ständiga representation med en redogörelse för aktuella frågor inom EU. Därefter besöktes Europaparlamentet med bl.a. besök i respektive parti-grupper. Vidare besöktes ministerrådets rådssekreteriat och kommissionen (den svenska kommissionären). Studiebesöket var mycket värdefullt. Det är utskottets bestämda uppfattning att det bör ges möjligheter till denna typ av resor med viss regelbundenhet för att riksdagens ledamöter och tjänstemän skall kunna upprätthålla kunskaperna på området och vidga kontakterna inom EU-samarbetet.

Utskottet bildade i slutet av 1995 en informell EU-grupp bestående av ledamöter från samtliga partier i utskottet för att närmare följa EU-frågorna och förbereda utskottets ställningstaganden. Avsikten är att gruppen skall sammanträda före varje ministerrådsmöte där frågor på utskottets område behandlas. Gruppen har hittills sammanträtt tre gånger. Den förses från kans-

liet, i huvudsak utan kommentarer, med de handlingar som överlämnas inför EU-nämndens sammanträden om hälsofrågor eller sociala frågor samt med de dokument som erhålls från kommissionen. En tjänsteman vid utskottskansliet har fått i uppdrag att särskilt följa EU-frågorna och ge service åt EU-gruppen.

Information och påverkan

(frågorna 1a–1i)

Utskottet erhåller information om utvecklingen inom EU dels genom skriftliga handlingar från kommissionen och ministerrådet dels genom muntliga kontakter med företrädare för Socialdepartementet. Utskottet har sålunda vid några tillfällen kallat till sig företrädare för Socialdepartementet, bl.a. den ansvariga statssekreteraren, för att redovisa utvecklingen inom samarbetet i Bryssel och de EU-frågor som vid respektive tillfälle varit aktuella. Vid två av dessa tillfällen medverkade även ministern för sociala frågor vid Sveriges ständiga representation i Bryssel. Informationen har syftat till att ge utskottet en allmän uppfattning om de frågor Sverige (Socialdepartementet) prioriterar, dels ge en bild av hur departementet och den svenska representationen i Bryssel arbetar med dessa frågor. Utskottet har även efterfrågat information om det förberedande arbetet i kommissionen. Utskottet har intrycket att den information som varit tillgänglig för departementet också i lämplig omfattning redovisats för utskottet vid dessa sammanträffanden. Inga frågor har dock varit aktuella som krävt aktiva ställningstaganden och påverkan från utskottets sida.

Socialutskottets sakfrågor berörs inte särskilt mycket av EU-samarbetet. Sett mot bakgrunden att Sverige varit medlem i EU endast en kort tid anser utskottet att informationsflödet fungerat tillfredsställande och att informationen i stort sett varit relevant. I några fall har utskottet erhållit kommissionsdokument som rört frågor inom annat utskotts beredningsområde. Dessa har då vidarebefordrats av kansliet. Det är enligt utskottets uppfattning emellertid svårt att överblicka informationsflödet. Många dokument är svårlästa. Endast ett fåtal är kommenterade från svensk sida. Mer och bättre information om arbetet i kommissionen behövs enligt utskottet i framtiden.

Utskottet har hittills erhållit två faktapromemorior. Den ena rör ett förslag från kommissionen till rådet om program för hälsoindikatorer. Den andra rör antagandet av en handlingsplan för kampen mot cancer (1996–2000). När den senare promemorian presenterades hade en förlikningsprocedur avslutats och Europaparlamentet och rådet hade bekräftat resultatet. Inget av programmen berör svensk lagstiftning. I faktapromemoriorna nämns emellertid att programmen kan ha positiva effekter för Sverige eftersom medel kommer att kunna sökas för svenska projekt. Någon form av personella resurser kommer att krävas för arbete med programmen (kostnader för tjänstemännens arbetstid). Utskottet har inte närmare övervägt om faktapromemorior i andra fall än de nämnda bort utarbetas.

När det gäller möjligheten att påkalla information av regeringen har som tidigare nämnts utskottet vid några tillfällen utnyttjat möjligheten att kalla till sig tjänstemän från departementet. Det har också överenskommits att mer allmän information tills vidare skall ges åtminstone två gånger om året. Nästa mera allmänna information planeras ske i maj 1996.

När det gäller arbetet i kommissionens olika arbetsgrupper har utskottet hitintills endast kunnat erhålla en mycket översiktlig information. Frågan har berörts vid departementets informationstillfällen. Någon påverkan på arbetet i arbetsgrupperna har alltså inte kunnat ske. Det behövs i framtiden mer information om utskottet skall kunna ha en mer aktiv roll i detta sammanhang. Med hänsyn till den korta tid Sverige varit medlem anser utskottet att situationen kan accepteras.

Utskottet har erhållit tre återrapporteringar. Från ett ministerråd den 27–29 oktober 1995 saknas dock helt återrapportering. Utskottet anser att omfattningen och innehållet i de återrapporteringar som skett har varit tillfredsställande.

Frågan om inhämtande av information och synpunkter från andra än regeringen har hittills inte varit aktuell för utskottet. Inga intressegrupper har kontaktat utskottet för att lämna synpunkter. Ingen utfrågning har skett på utskottets område.

De handlingar som kommer via kammarkansliet samlas på utskottskansliet i kronologisk ordning. I några fall har utskottet erhållit handlingar som har rört socialförsäkringsutskottets område. Sådana handlingar har lämnats vidare. Sedan utskottets EU-grupp bildats tillställs inkomna handlingar gruppens medlemmar. Utskottet anser att informationsflödet är så pass omfattande och i en del fall så svårtillgängligt att en mera ingående granskning av samtliga dokument skulle kräva mer personal för ändamålet. Hittills har genomgången av handlingarna varit närmast översiktlig när ingen ledamot krävt något annat.

Som utskottet ovan framhållit saknas tillfredsställande information om arbetet i kommissionen. Ambitionen är att förbättra situationen. Besöket i Bryssel får bl.a. ses som ett led i detta. Utskottet anser att besöket givit goda inblickar i aktuella och kommande frågor.

Utskottets relationer med EU-nämnden

(frågorna 2a–2d)

Samarbetet med EU-nämnden har enligt utskottets mening fungerat utmärkt. Det har aldrig varit fråga om någon kompetenskonflikt. EU-nämnden bereder ställningstaganden i ministerrådet. Utskottet skall koncentrera verksamheten på ärendenas beredning i kommissionen. Utskottet skall dock vid behov medverka även i förberedelserna av ställningstaganden i ministerrådet.

Utskottet har hitintills uteslutande agerat för att skaffa sig bättre information och överblick. Ett led i detta har varit att ta del av handlingar inför ett nära

förestående ministerrådsmöte. I den meningen har utskottet och EU-nämnden ägnat sig åt samma ärende. Detta är väl också förutsatt även om tyngdpunkten i utskottets arbete i framtiden kommer att ligga tidigare i beredningsprocessen i EU. Vidare har utskottet försökt skaffa sig översiktlig information om arbetet i kommissionens arbetsgrupper m.m. Man kan inte påstå att utskottet hitintills "ägnat" sig åt ett visst ärende i kommissionen. Följdfrågorna om gränsdragning är enligt utskottet för tidigt väckta.

Utskottet utgår från att framförandet av synpunkter till EU-nämnden tills vidare kan ske informellt genom att ledamöter i utskottet kontakter sina "representanter" i EU-nämnden.

I det fall utskottet som sådant framför sin bedömning till EU-nämnden i en viss fråga som skall behandlas i ministerrådet bör nämnden omgående meddela utskottet om den avviker från utskottets bedömning.

Övriga frågor

(frågorna 3a–3e)

De kontakter som har skett med de svenska EU-parlamentarikerna har gått via partigrupperna. Utskottet har i samband med besöket i Bryssel haft en längre överläggning med en svensk parlamentariker som är ledamot i utskottet för sociala frågor och sysselsättning. Vidare följdes respektive partis gruppmöten i Europaparlamentet varvid tillfällen gavs till mer informella samtal.

Frågan om ett överförande av samrådsförfarandet från EU-nämnden till utskottet i visst eller vissa ärenden har inte varit aktuell.

Utskottet anser att ytterligare erfarenheter bör vinnas innan ställning tas till frågan om närmare reglering av utskottens arbete med EU-frågorna.

Utskottet utgår från att intresset för EU-frågorna kommer att öka när mer kunskaper vunnits om ärendena inom EU och arbetet där. Utskottets besök i Bryssel har inneburit att EU-frågorna blivit mer konkreta och "kommit närmare". Vid de överläggningar som utskottet hade under besöket gavs goda möjligheter att diskutera olika sakfrågor inom utskottets område liksom synen på riksdagens och fackutskottens roll.

För att belysa svårigheterna att tränga in i kommissionens förberedande arbete kan nämnas att det inom Socialdepartementet nyligen har tillsatts en arbetsgrupp med uppgift att lämna förslag till en strategi för Sveriges EG-arbete i frågor som gäller folkhälsa och hälso- och sjukvård. Gruppen leds av en statssekreterare. Vidare ingår generaldirektörerna för Socialstyrelsen, Folkhälsoinstitutet, Läkemedelsverket och Smittskyddsinstitutet samt även företrädare för Landstings- och Kommunförbunden. Gruppens uppgift är att

– kartlägga, såväl grupper och kommittéer som vilka frågor som behandlas inom hälso- och sjukvårdssamarbetet inklusive miljö- och samhällsmedicinsk verksamhet, hälsoskydd och smittskydd inom EG,

- lämna förslag till svenska prioriteringar inom området,
- se över och lämna förslag till hur de befintliga resurserna inom departement, andra myndigheter och organisationer kan samordnas och användas på bästa sätt.

Gruppens arbete skall vara avslutat den 31 maj 1996.

Sammanfattning

Utskottet avser att under den närmaste tiden fortsätta sitt arbete med EU-frågorna på samma sätt som hittills. Inriktningen och uppläggningsen av arbetet är naturligtvis fortfarande preliminär. Det är enligt utskottet ännu för tidigt att dra några mer långtgående slutsatser av det hittillsvarande arbetet. Utskottets ambition är att skaffa en bättre bild av de frågor som behandlas inom kommissionen för att vid behov kunna påverka arbetet så tidigt som möjligt.

Utskottet anser det angeläget att regelbundna/årliga studiebesök i Bryssel för utskottsdelegationer blir möjliga.

Stockholm den 18 april 1996

På socialutskottets vägnar

Bo Holmberg

I beslutet har deltagit: Bo Holmberg (s), Ingrid Andersson (s), Rinaldo Karlsson (s), Hans Karlsson (s), Liselotte Wågö (m), Christina Pettersson (s), Marianne Jönsson (s), Leif Carlson (m), Barbro Westerholm (fp), Conny Öhman (s), Mariann Ytterberg (s), Birgitta Wichne (m), Thomas Julin (mp), Chatrine Pålsson (kds), Annika Jonsell (m) och Kerstin Warnerbring (c).